

کرسی آزاداندیشی

موضوع کرسی آزاداندیشی: تفسیر علمی آری یا خیر

مدرسه علمیه: موسسه آموزش عالی حوزوی کوثر

شهر: قزوین

استان: قزوین

تاریخ: ۹۷/۱۲/۷

داور: حمیدرضا قاسمی

استاد منتقد: محمد رضا پیر چراغ

استاد ارائه کننده: دکتر داود معماری

نتایج دیدگاه مخالف:

تفسیر علمی به ساحت قرآن راه ندارد زیرا قرآن کتاب هدایت است نه کتاب علم. تفسیر علمی این خطر را ایجاد می کند که باب تفسیر به رای به قرآن باز شود که بسیار مورد انتقاد معصومین قرار گرفته است. خاصیت علم تحول و دگرگونی است و تفسیر علمی موجب می شود با تحول علم در اعصار بعدی معانی قرآن دچار تحریف شود. بنابراین باید از تفسیر علمی پرهیز کرد و معانی آیات را طبق معانی عصر نزول پذیرفت.

نتایج دیدگاه موافق:

در مورد تفسیر علمی قرآن سه نظر است: افراطی، تفریطی و میانه. از نظر افراطیون قرآن کریم تبیاناً لکل شیء است و همه چیز در آن بیان شده و به منظور فهم عامه مردم در تمام زمان ها نازل شده، پس طبیعی است که در هر عصری با توجه به پیشرفت علوم در آن عصر بخشی از اعجاز علمی آن آشکار می شود. اگر تفسیر قرآن به مفاهیم عصر نزول منوط باشد به جاودانگی قرآن تاثیر می گذارد. پس تفسیر علمی از لوازم تفسیر قرآن است.

چکیده نظرات استاد منتقد:

۱. فهم عبارات قرآن باید منطبق با آنچه اعراب اصیل از آن می فهمیدند، باشد و ما نباید از حدود فهم و ادراک آنها از الفاظ و عبارات قرآن تجاوز کنیم. ۲. اهتمام و رسالت واقعی قرآن کریم، دین و اعتقادات است نه علوم. ۳. تحمیل نظریات بر قرآن کریم اشکالی دارد، زیرا بعضی از تفاسیر علمی موجود، دیر یا زود مسأله نزاع بین علم و قرآن را سبب خواهد شد. ۴. تفسیر علمی از قرآن در واقع همان «تأویل» متکلفانه آن است که پسندیده نیست. ۵. نظریات علمی دوامی ندارند و حقایق علمی هم مطلق نیستند. اگر ما قرآن را به این نظریات متغیر و احتمالی ارتباط دهیم و صحت قرآن را مشروط به صحت این نظریات بگردانیم و بعد معلوم شود که این نظریات باطل شده و اعتبار خود را از دست داده است، چه بر سر قرآن خواهد آمد؟ ۶. در هیچ جایی نمی بینیم که صحابه و تابعین که داناترین مردم بعد از رسول اکرم (ص) بر قرآن بوده اند، از روش علمی برای تفسیر قرآن استفاده کرده باشند. ۷. قرآن کتاب طب و فلسفه نیست و مقصدش بالاتر از اینهاست.

چکیده نظرات استاد ارائه کننده:

بحث:

۱. بنا به تصریح آیات و روایات متعدد، قرآن کریم، تمامیت علوم از کوچک و بزرگ را در بردارد. ۲. قرآن کریم مملو از آیاتی است که در آنها از احوال آسمانها و زمین و ماه و خورشید و جاذبه و... سخن به میان آمده است و شرح و تفسیر این آیات جز از طریق علم ممکن نیست. ۳. قرآن کریم به صورت دقیق، اصول و جزئیات عالم مادی را در قرآن بیان کرده به گونه ای که احدی در هنگام نزول قرآن از این علوم اطلاعی نداشته است و تنها علوم جدید است که مؤید و شاهدی بر صحت علوم قرآن است. ۴. در این عصر که عصر پیشرفت علوم است، شایسته نیست که مفسر قرآن بی اطلاع از علوم باشد و قرآن را همانگونه تفسیر کند که در صدر اسلام می نمودند. ۵. تفاسیر علمی، مشکل تعارض بین «علم» و «قرآن» را از بین می برد. ۶. بنابراین باید با افراد از هر قشر و صنفی با مدارا و نرمی و زبان خودش صحبت کرد، با عوام الناس، با موعظه و نصیحت و با دانشمندان، با زبان علم و حکمت.

جمع بندی داور:

از میان سه دیدگاه مطرح در مورد اعجاز علمی و بالتبع آن تفسیر علمی دیدگاه میانه مورد تایید است که در تفسیر علمی مبانی خاصی را مورد نظر قرار می دهد. قرآن محوری، تفاوت حیطة معارف دینی و علمی (بشری)، استناد به قوانین قطعی علمی در صورت لزوم و عدم تحمیل علم بر تفسیر آیات از جمله مبانی مورد نظر اعتدالیون است. پس تفسیر علمی با شرایط خاص خود جایز است.